Samfunnssikkerhet og skred

Skredlæring 2026

Torgeir Kolstø Haavik
torgeir.haavik@samforsk.no

NTNU | Samfunnsforskning AS

Empiriske forskningsfelt

Samfunnssikkerhet

Studio Apertura
25

NTNU | Samfunnsforskning AS

Samfunnssikkerhet som kontekst

- Samfunnssikkerhet, både sivile og militære perspektiver
- Hva er skred 'a case of' i dette forskningsfeltet?
- Organisering og samvirke
- Tanken er at dette kan gi inspirasjon til tverrfaglige tilnærminger til skredfaglig tematikk i forvaltning og forskning

Bærekraftige og resiliente samfunn i Arktis under klimaendringer (ARCHAIC)

- Lokal forankring og lokalkunnskap i skredvarsling
- Organisering av skredvarslingstjenester på Svalbard og Island
- Ledet av NTNU, Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse, Eirik Albrechtsen

ARCHAIC
SUSTAINABLE AND RESILIENT COMMUNITIES IN THE HIGH ARCTIC IN THE AGE OF CLIMATE CHANGE

NTNU | Samfunnsforskning AS

Lokal forankring og lokalkunnskap i skredvarsling

- Medvirkning fra lokal ekspertise med kunnskap om lokale forhold øker
  - kvaliteten i varslingen
  - lokal forankring og eierskap til varslingssystemene
  - tillit til varsling, og evakueringsvarsler

Figure 3. Different snow fences in Iceland. Left side picture: Benjamin Hennig. Right side picture: Matthias Kokorsch

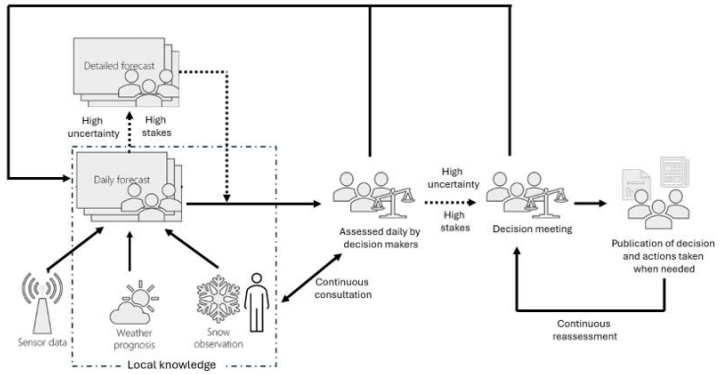

Figure 1. The snow avalanche forecasting system in Longyearbyen and Iceland (adapted from: Johannessen & Haavik, 2024).

NTNU | Samfunnsforskning AS

Samordnet beredskap og motstandskraft i transportsektoren (SAMTRANS)

- Skredet ved Nesvatnet – tverrsektoriell samordning som 'wicked problem'
- Sivil-militær samordning i forbindelse med alliert mottak og troppeforflytting i kombinasjon med ekstremvær og skred
- Ledet av SINTEF mobilitet, Hanne Seter

SAMTRANS

Nesvatnet – tverrsektoriell samordning som 'wicked problem'

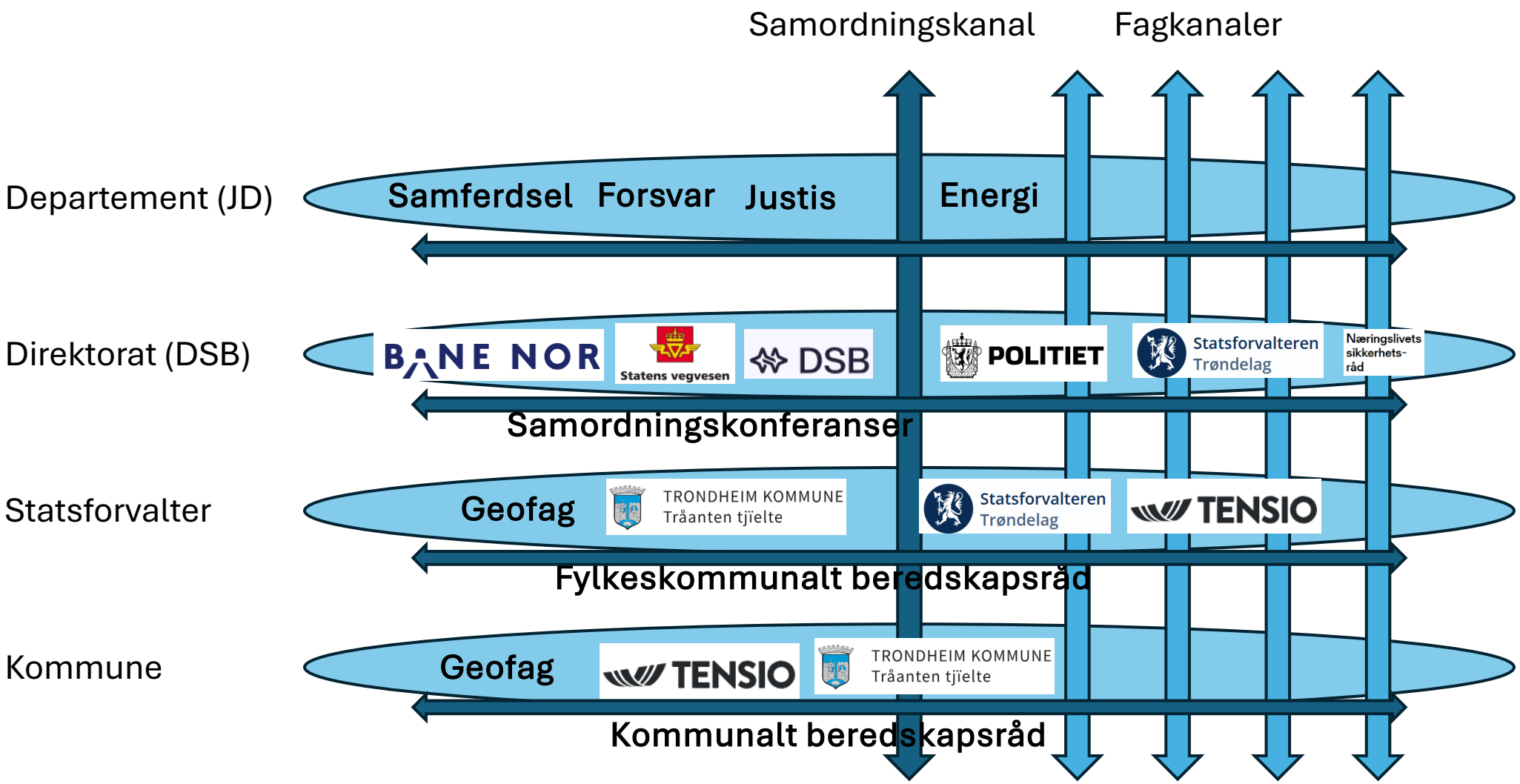
- Statsforvalterens rapport etter Nesvatnet-hendelsen peker på *samordning* som en sentral utfordring
- Når ekspertise med ulike institusjonell tilhørighet skal samvirke, kan det være utfordringer med
  - maktdistanse
    - maktforskjeller meller involverte aktører kan begrense handlingsrom og beslutningstaking i situasjoner med ulike interesser og mål
  - geografisk distanse
    - kortere avstander mellom arbeidsgruppene gir grunnlag for bedre kommunikasjon og færre misforståelser
  - strukturell distanse
    - ulike formelle trekk ved organisasjonene som struktur, beslutningsprosesser og ansvarsforhold kan skape utfordringer for koordinering
  - ulike perspektiver og kunnskapsgrunnlag
    - ulike aktører kan ha veldig ulik tidshorisont,fra geologisk tid til 'prosjekteringstid'
    - av dette følger også ulike perspektiver på risiko

  (Nesheim, 2019)

NTNU | Samfunnsforskning AS

Tverrsektoriell (horisontal og vertikal) samordning

RAYVN

CIM

etatspesifikke

epost

tlf

Etc etc

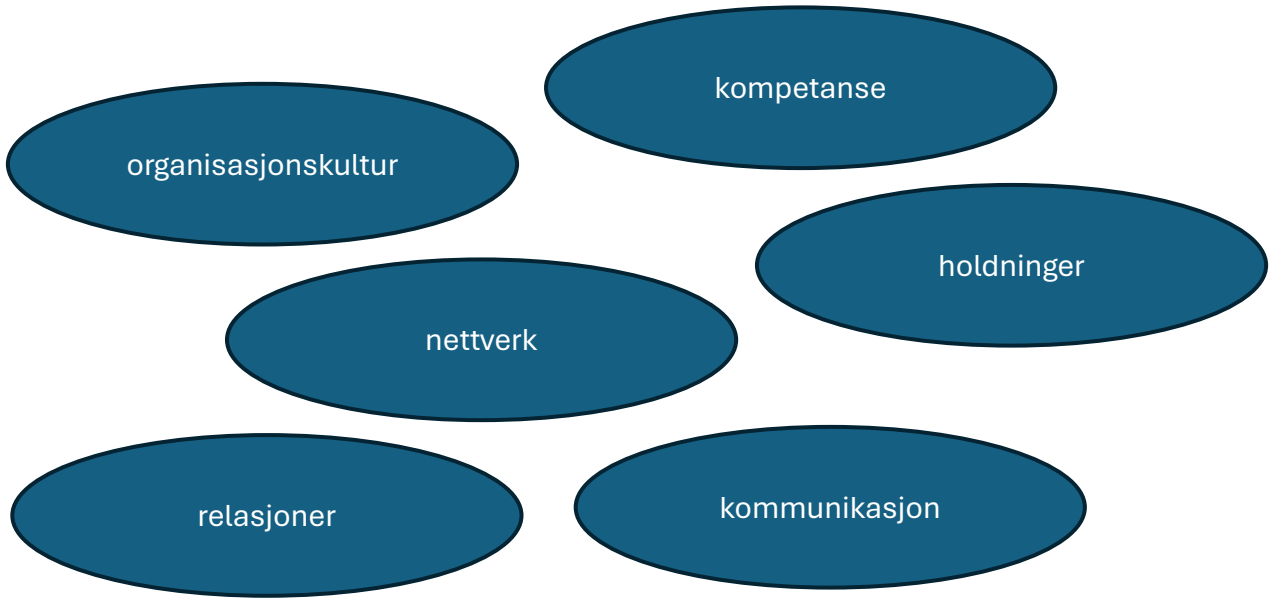
Andre viktige forhold i sikkerhet og krisehåndtering

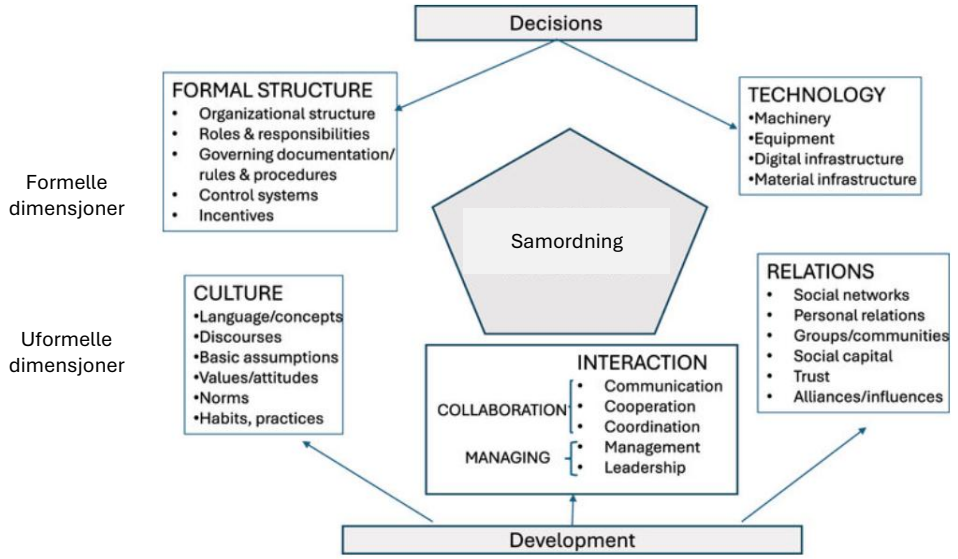

"Erfaringer tilsier at forskjellen på gode og dårlige resultater i arbeidet med sikkerhet og krisehåndtering i stor grad er avhengig av også andre forhold enn den formelle organiseringen. Forhold som ressurser, kompetanse, holdninger, kommunikasjon, teknologi og ledelse spiller inn. I litteraturen pekes det ofte på at stort arbeidspress, mangelfullt og utdatert utstyr, manglende rutiner, svak ledelse, for lite opplæring og trening, nettverk, relasjoner og trekk ved organisasjonskulturen er årsaker som forklarer hvorfor en krise oppstår."

(NOU 2012:14, Rapport fra 22. juli-kommisjonen. (Notat, En modell for samfunnssikkerhet, Per Morten Schiefloe, dr.philos, NTNU Samfunnsforskning AS))

Alternativ tilnærming: Formelle og uformelle dimensjoner ved samordning

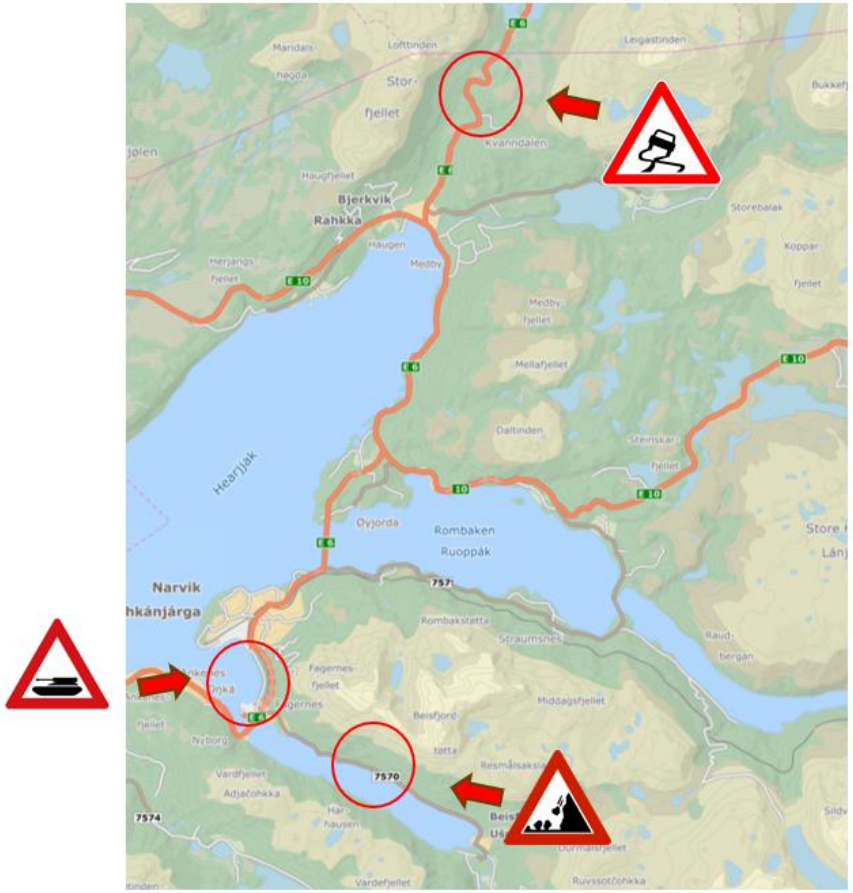

Styrke disse dimensjonene ved samvirke både i

- formelle mekanismer som samvirkekonferanser i forbindelse med kriser
- uformelle mekanismer for samhandling, relasjonsbygging, kultur, i 'daglig drift'

Scenario: Krigssituasjon i kombinasjon med ekstremvær og skred (sivil-militær samordning)

- Aktivering av artikkel 5, alliert mottak i Narvik som skal videre til indre Troms
- Snøfall og temperaturstigning
- Vogntog blir stående fast
- **Skred over Fv7570**
- Problemer for militære kolonner
- Muligheten for hybrid påvirkning, cyber etc
- Nye aktørkonstellasjoner og prioriteringskriterier
- Pluss assymetri i informasjonsdeling mellom sivil og militær
- 'Super-wicked' problem…

NTNU | Samfunnsforskning AS

Takk for meg! Spørsmål?

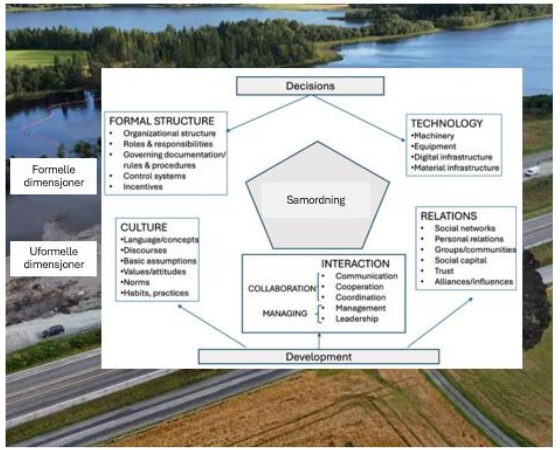

Nesvatnet – tverrsektoriell samordning som 'wicked problem'

- Statsforvalterens rapport etter Nesvatnet-hendelsen peker på *samordning* som en sentral utfordring
- Når ekspertise med ulike institusjonell tilhørighet skal samvirke, kan det være utfordringer med
  - maktdistanse
    - maktforskjeller meller involverte aktører kan begrense handlingsrom og beslutningstaking i situasjoner med ulike interesser og mål
  - geografisk distanse
    - kortere avstander mellom arbeidsgruppene gir grunnlag for bedre kommunikasjon og færre misforståelser
  - strukturell distanse
    - ulike formelle trekk ved organisasjonene som struktur, beslutningsprosesser og ansvarsforhold kan skape utfordringer for koordinering
  - ulike perspektiver og kunnskapsgrunnlag
    - ulike aktører kan ha veldig ulik tidshorisont,fra geologisk tid til 'prosjekteringstid'
    - av dette følger også ulike perspektiver på risiko

  (Nesheim, 2019)
- Formelle og uformelle dimensjoner ved samordning (Schiefloe, 2025)
- Styrke disse dimensjonene ved samvirke både i
  - formelle mekanismer som samvirkekonferanser i forbindelse med kriser
  - uformelle mekanismer for samhandling, relasjonsbygging, kultur, i 'daglig drift'

SAMTRANS

Referanser

Nesheim, T., Gressgård, L. J., Hansen, K., & Neby, S. (2019). Gjenstridige problemer og tverretatlig samordning: Et analytisk rammeverk. Norsk statsvitenskapelig tidsskrift, 35(1), 28-50.

Schiefloe, P. M. (2025). Holistic Organizational Analysis–the Pentagon Model. Journal of Organizational Sociology, 3(3), 507-537.